

Ratkaiseeko hinta suomalaisten ruokavalinnat?

Luomuinstituutin keskustelutilaisuus: Käykö luomu kukkarolle?
Tiedekulma 3.10.2023

Mari Niva

Taloustieteen osasto &
Helsingin yliopiston Kestävyytieteen instituutti HELSUS
Helsingin yliopisto

mari.niva@helsinki.fi

HELSINGIN YLIOPISTO

MAATALOUS-METSÄTIETEELLINEN TIEDEKUNTA

Näin ruuan hinnan odotetaan kehittyvän – ”Silloin arvot punnitaan”

Heidi Huotilainen 4.6.2023 09:00

MARKKINARAATI KANSANTALOUS ELINTARVIKKEET TEOLLISUUS KAUPPA VIDEO

Ruuan hinnan nousu on ajanut suomalaisia halvempien merkkien pariin.

TALOUSSANOMAT

Ruuan hinta on noussut historiallisen nopeasti – nämä elintarvikkeet ovat kallistuneet eniten

Hintojen nousu on nyt nopeinta 30 vuoteen. Ilta-Sanomien hakukone näyttää, kuinka paljon arkiset tuotteet ovat kallistuneet.

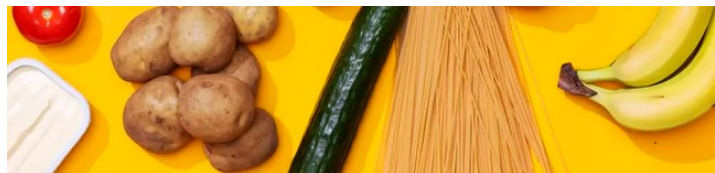
JAA

Kuluttajahinnat

Ruuan hinnat kohosivat uuteen ennätykseen – katso ruokakoneesta, mikä kallistui eniten

Tilastokeskuksen uusimpien hintatietojen mukaan elintarvikkeet olivat lokakuussa 15,7 prosenttia kalliimpia kuin vuosi sitten. Tämä ennätys jäänee historiaan.

toja S-ryhmän, K-ryhmän ja Lidl:n kauppojen välillä, ja eroja löytyi. KUVA: RIO GANDARA / HS

Kallis ruokamme

HS:n ruokakorivertailu paljastaa, kuinka roimasti hinnat ovat nousseet viime syksyn jälkeen. Vertailun selvästi halvin kauppa oli tällä kertaa Lidl, jossa ostoskori maksoi jopa hieman vähemmän kuin viime syksynä.

Hedelmien ja vihannesten osuus ostoskoreissa pieneni, huomattiin kauppaketjussa – ravitsemustutkija pitää huolestuttavana käänteenä

Ruuan hinnannousu on muokannut ruokavalintoja. S-ryhmässä hedelmien ja vihannesten osuus ostoskorista väheni hieman loppuvuonna 2022. Tutkija on huolissaan hinnannousun eriarvoistavasta vaikutuksesta.

”Jos ennusteet toteutuvat, vuonna 2024 ruoka on keskimäärin 18 prosenttia kalliimpaa kuin vuonna 2021. Tuottajahintaennusteiden ja pörssijohdannaismarkkinoiden perusteella hinnat eivät siitä hirveästi todennäköisesti laskisi tulevina vuosina”, Elintarviketeollisuusliiton ekonomisti **Bate Ismail** sanoo Markkinaraati-ohjelmassa.

Talous | Hinnat

Ruuan hinnannousu hidastuu edelleen, sokeri ja pizzat kallistuivat

Ruuan hintojen odotetaan kääntyvän jopa laskuun loppuvuonna. Monien viime vuonna kallistuneiden tuotteiden hintakehitys on jo tasaantunut.

Sokerin, pizzojen ja päärynöiden hinnat kohosivat kesäkuussa vuoden takaisesta. Yleensä ottaen ruuan hintojen nousuvauhti on hidastunut. KUVA: EMMI KORHONEN / LEHTIKUVA, JUHA SALMINEN / HS, VILLE HONKANEN / IS

Laura Kukkonen HS

14.7. 13:43

<https://yle.fi/a/74-20004084>, 14.11.2022

<https://yle.fi/a/74-20011593>, 8.1.2023

<https://www.is.fi/taloussanomat/art-2000009302498.html>, 14.1.2023

<https://www.hs.fi/hyvinvointi/art-2000009322983.html>, 26.1.2023

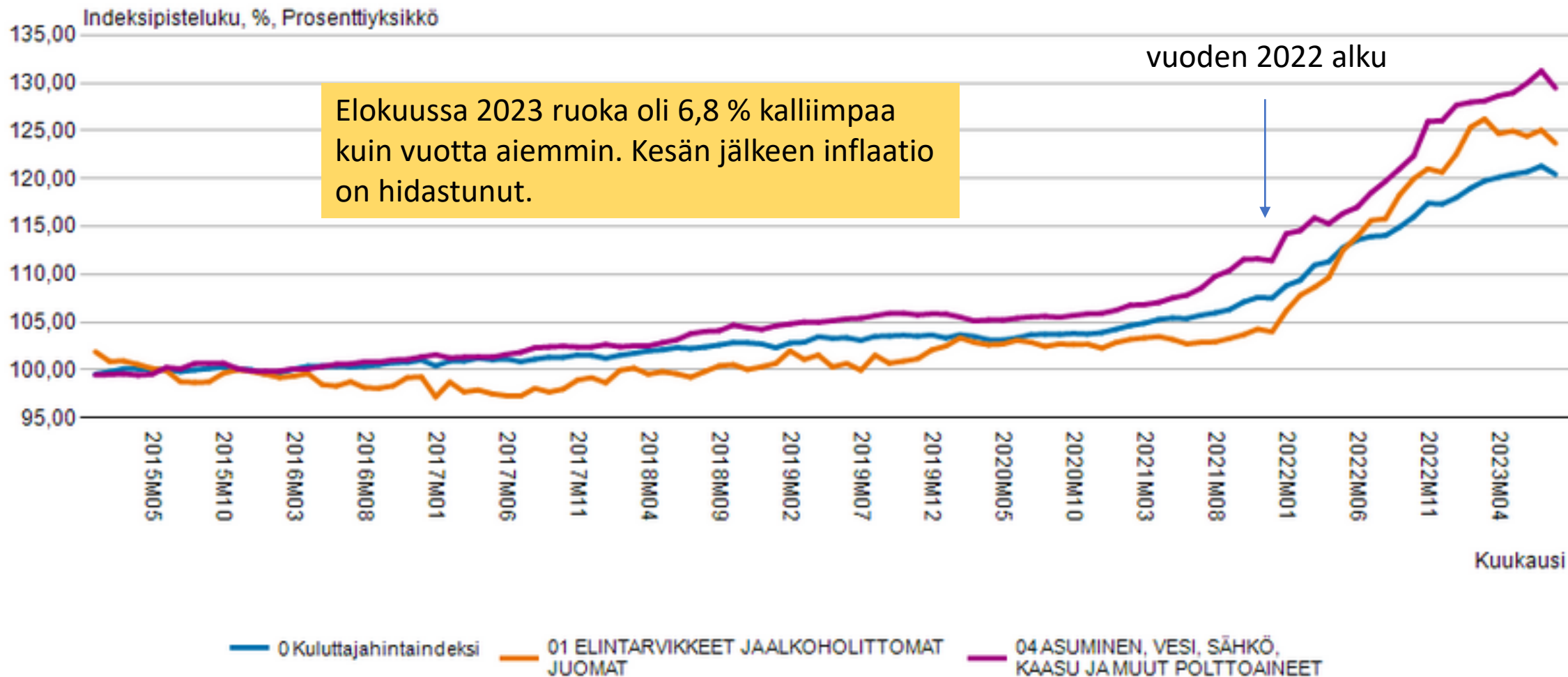
<https://www.arvopaperi.fi/uutiset/nain-ruuan-hinnan-odotetaan-kehittyvan-silloin-arvot-punnitaan/bb02b0d9-4847-4a69-a5af-0176ecb7e13b>, 4.6.2023

<https://www.hs.fi/talous/art-2000009711092.html>, 14.7.2023

Ruoan ja asumisen hinnan nousu 2015 – elokuu 2023

Kuluttajahintaindeksi (2015=100) muuttujina Hyödyke ja Kuukausi. Indeksipisteluku.

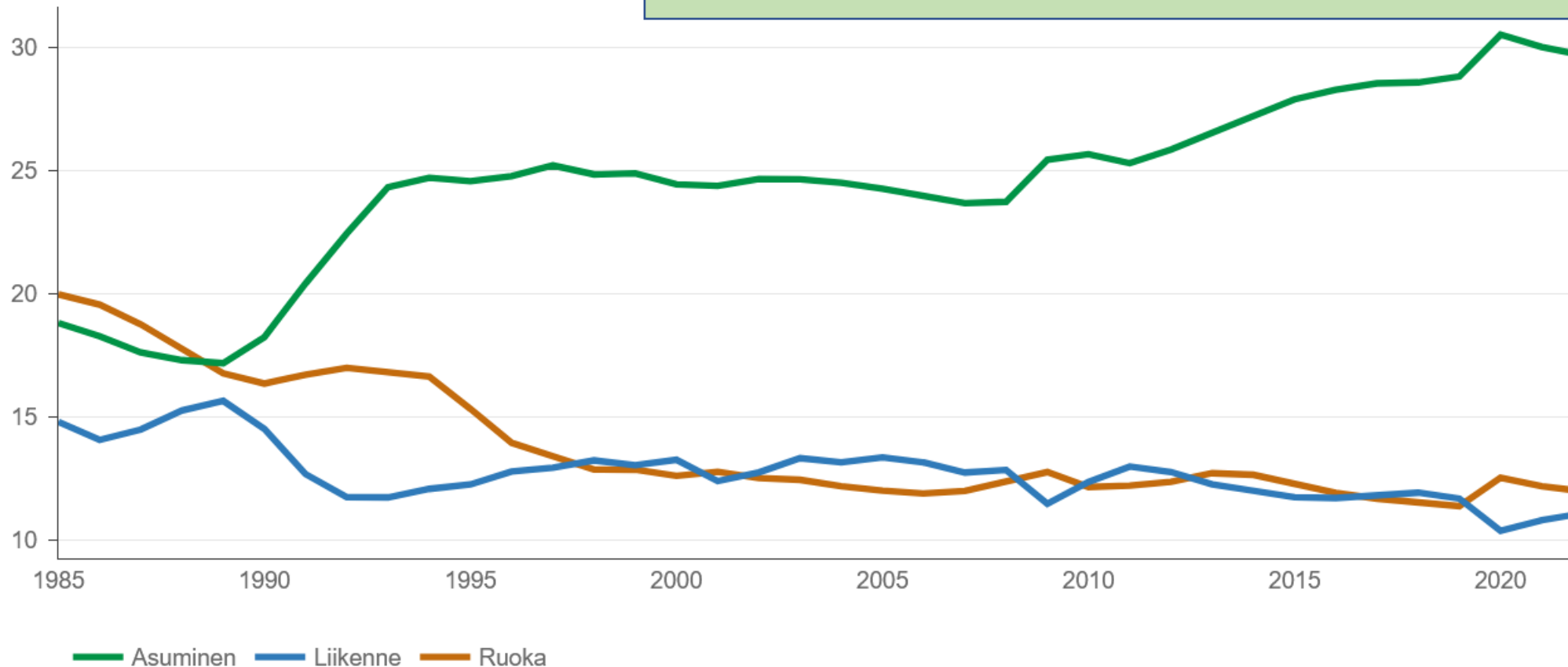
Asumisen, liikenteen ja ruoan osuus kulutusmenoista 1985–2022

Kotitalouksien kulutusmenot

%, osuus kaikista menoista

Vuonna 2022 kotitalouksien kulutusmenot kasvoivat 7,1 % (käyvin hinnoin). Ruoan osuus kulutusmenoista oli 12,0 % (ennakkotieto), vuonna 2021 se oli 12,2 %.

Lähde: Tilastokeskus, PTT

<https://www.ptt.fi/ruuan-hinta-nousi-suhteellinen-osuus-kotitalouksien-kulutusmenoista-ei/> (PTT:n tutkimusjohtaja Sari Forsman, 3.6.2023)

Taloustutkimuksen Suomi syö -aineiston (2023) kertomaa

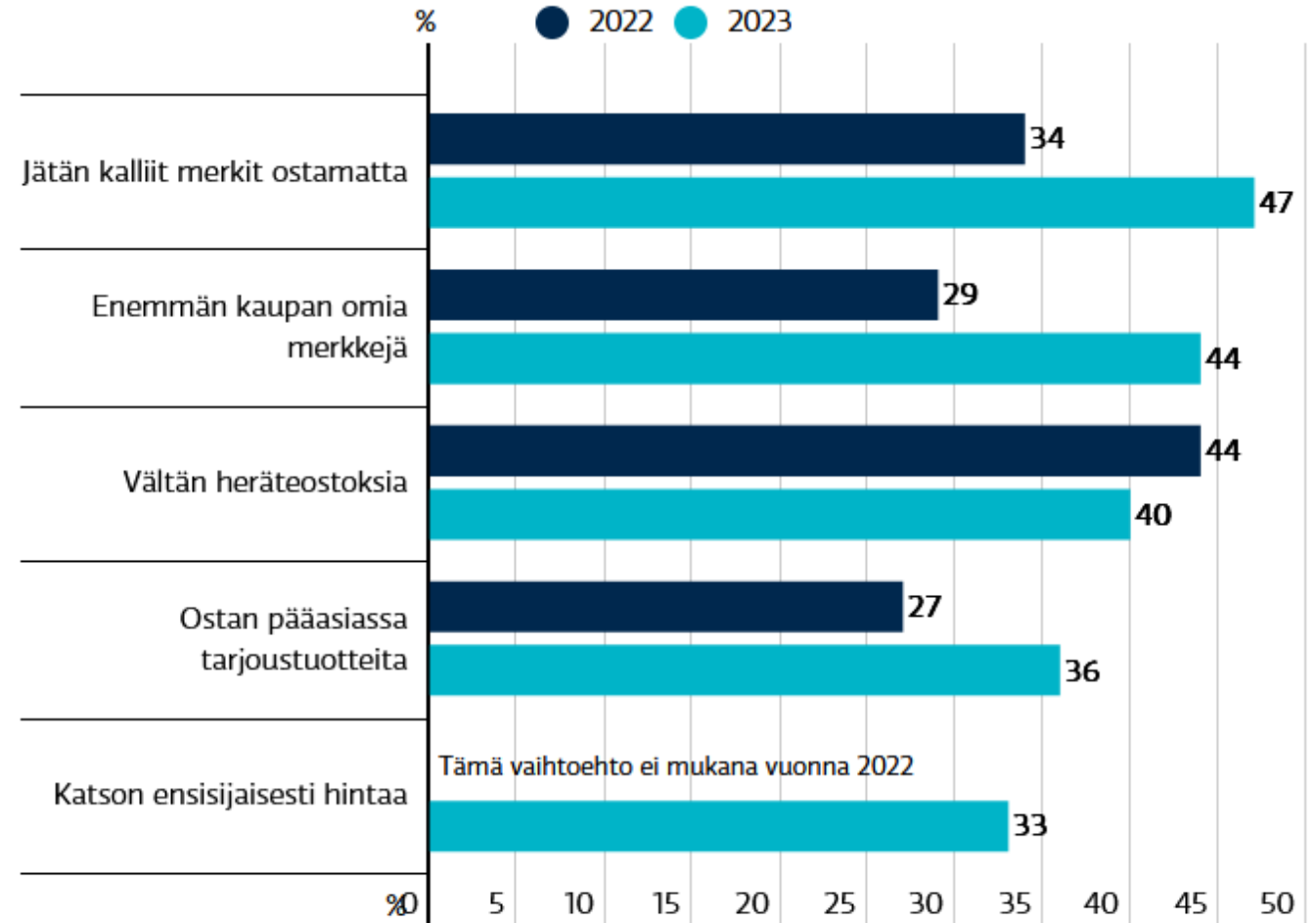
- aineisto kerättiin huhti-toukokuussa 2023 (N = 1 666, painotettu iän, sukupuolen ja asuinpaikan mukaan väestöä edustavaksi)
- ruoan kotimaisuutta tärkeänä pitävien osuus laskenut hiukan (2020: 80 %, 2023: 74 %)
- erityisesti nuoret naiset ovat aiempaan säästäväisempiä

<https://yle.fi/a/74-20038583>, 2.7.2023

Miten hintojen nousu vaikuttaa sinun ruoan ostotottumuksiisi?

Osuus vastaajista, mahdollisuus valita useampi vaihtoehto, %

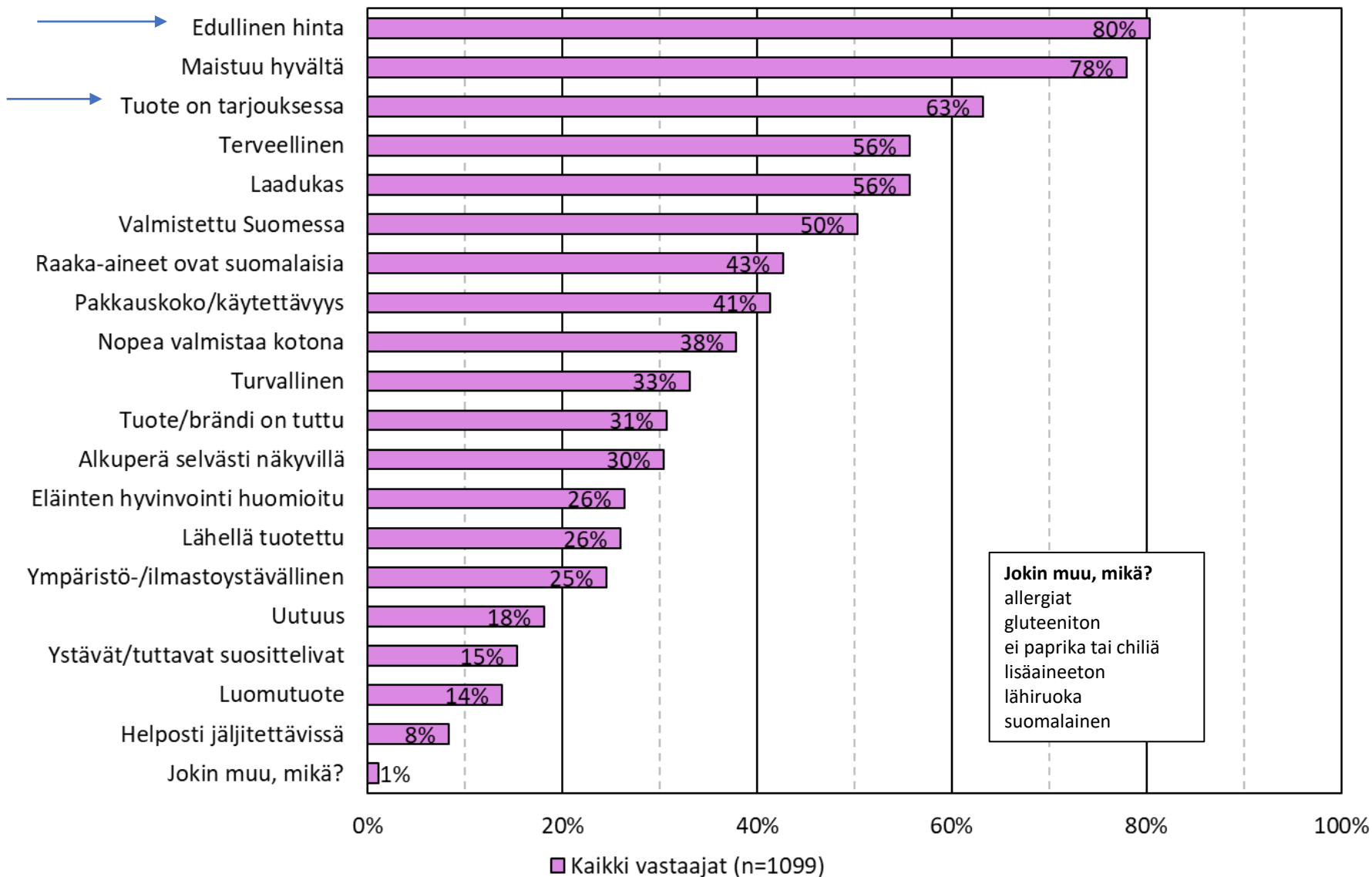
Lähde: Taloustutkimus, Suomi syö -kysely, vastaajia: 1 666

Grafiikka: Samuli Huttunen / Yle

Mitkä tekijät vaikuttavat ruoan ostopäätöksiin? (toukokuu 2022)

Mitkä tekijät vaikuttavat ostopäätöksiisi ruoan suhteen? Voit valita kaikki sopivat vastausvaihtoehdot.

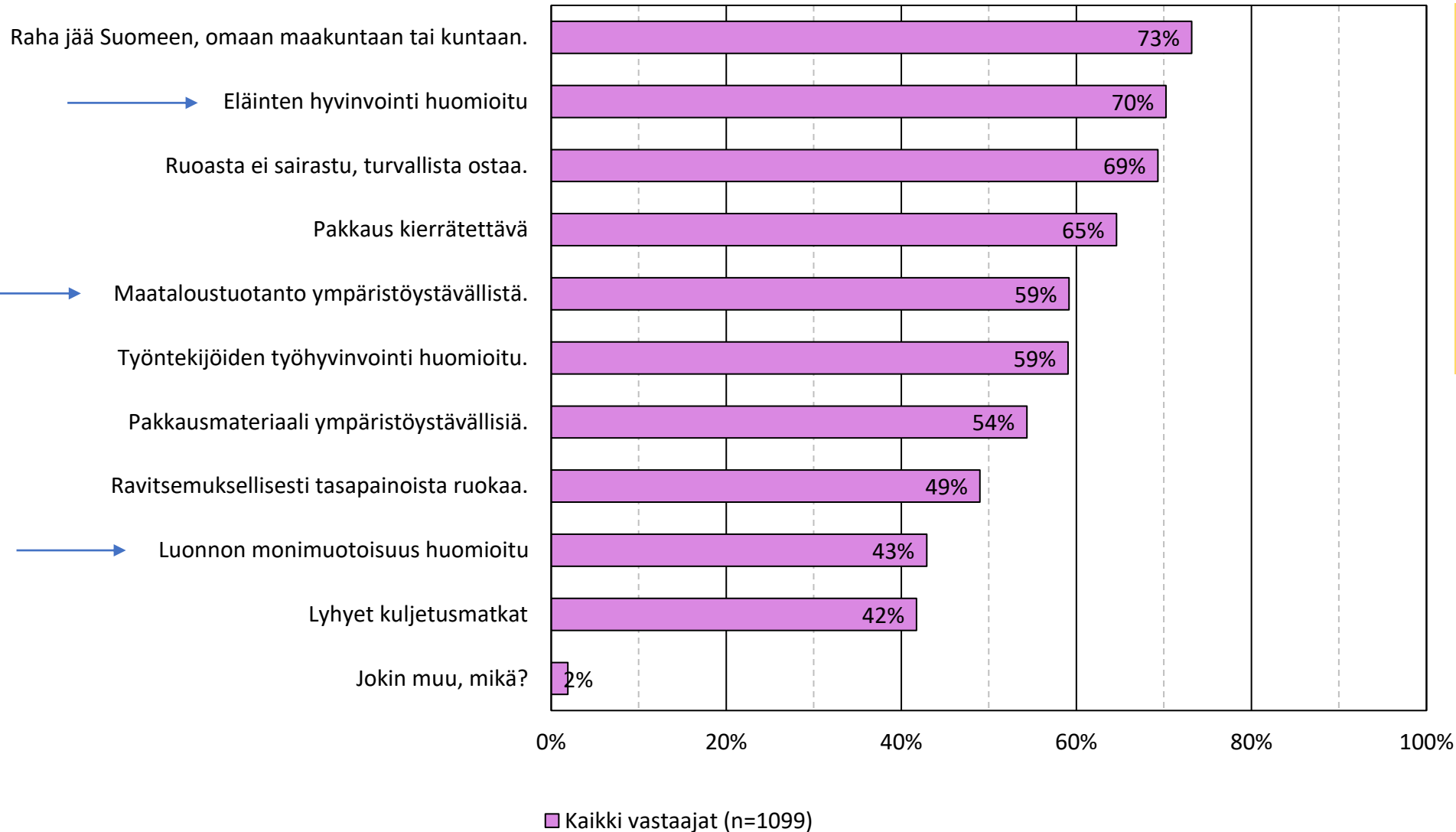
Mitä suuremmat tulot, sitä enemmän painottuvat hyvä maku ja laadukkuus ja sitä vähemmän edullinen hinta.

Nuoret valitsivat iäkkäitä useammin edullisen hinnan (18-34-vuotiaat: 92 %, yli 65-vuotiaat: 72 %), hyvän maun (90 % vs. 67 %) ja eläinten hyvinvoinnin (41 % vs. 20 %).

Mitä suomalaiset pitävät vastuullisuutena ruoassa?

Mitkä tekijät tekevät ostamastasi ruoasta vastuullista sinun mielestäsi? Voit valita kaikki sopivat vaihtoehdot.

Talouden painoarvo vastuullisuusulottuvuutena näyttää lisääntyneen (vrt. Latvala & Koistinen 2012): kriisit nostavat kotimaisuuden ja huoltovarmuuden merkitystä.

Ruoka ja vastuullisuus-kysely 2022, Ruokatieto Yhdistys, Aula Research

Ratkaiseeko hinta suomalaisten ruokavalinnat?

- osin kyllä: kyselytutkimusten mukaan hinta on pitkään ollut tärkeimpiä valintoihin vaikuttavia tekijöitä maun, terveellisyyden ja kotimaisuuden ohella (esim. Peltoniemi & Yrjölä 2012, Special Eurobarometer 505, 2020)

- mutta hinta ei yksin ratkaise: valtaosa kuluttajista arvostaa hyvää makua ja nautinnollisuutta, terveellisyyttä ja ravitsevuuutta, raaka-aineiden ja valmistuksen kotimaisuutta sekä nopeutta ja helppokäyttöisyyttä ja monet myös mm. ekologisuutta, eettisyyttä ja lähiruokaa

- erilaisia tärkeinä pidettyjä asioita sovitellaan yhteen ja etsitään kompromisseja
- kohoavat hinnat saavat erilaisia merkityksiä: yhtäältä saman tuoteryhmän sisällä etsitään edullisempia vaihtoehtoja; toisaalta voi tapahtua luopumisia ja/tai siirtymiä tuoteryhmien välillä
- hintojen nousu iskee rankasti pienituloisiin, joilla ruoan osuus kulutusmenoista on suurempi ja talouden joustovaraa on vähemmän
- nyt hinnat ovat yhteinen huoli ja keskustelunaihe: tällä hetkellä myös paremmin tienaavat todennäköisesti kiinnittävät hintoihin aikaisempaa enemmän huomiota

Kiitos!

HELSINGIN YLIOPISTO

MAATALOUS-METSÄTIETEELLINEN TIEDEKUNTA